<u>ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΔΕ</u>

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ Δ/ΣΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΓΕΔΔ

-2009-

Πειθαρχικό Δίκαιο και ΕΔΕ

Πειθαρχικό δίκαιο είναι το σύνολο των νομικών κανόνων, οι οποίοι ρυθμίζουν τα της πειθαρχικής ευθύνης υπαλλήλων.

Είναι κανόνες του διοικητικού δικαίου που αφορούν στη ρύθμιση της λειτουργίας της διοίκησης και δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα.

Το πειθαρχικό δίκαιο διαιρείται σε δύο τμήματα:

1. το ουσιαστικό πειθαρχικό δίκαιο (πειθαρχικά αδικήματα, πειθαρχικές ποινές)
2. το τυπικό- δικονομικό πειθαρχικό δίκαιο (καθορισμός διαδικαστικού μέρους που κινείται η πειθαρχική ευθύνη.)

Το αποτέλεσμα της πειθαρχικής διαδικασίας δεν είναι η έκδοση απόφασης, αλλά διοικητικής στην ουσία πράξης.

ΕΔΕ είναι το σύνολο των ενεργειών που αποσκοπούν στη συλλογή και αξιολόγηση στοιχείων για τη διαπίστωση της τέλεσης πειθαρχικού παραπτώματος και των πιθανών ποινικών προεκτάσεων, από πρόσωπα που τυχόν ευθύνονται, καθώς και

στη διερεύνηση των συνθηκών κάτω από τις οποίες αυτό έχει τελεστεί.

Η ΕΔΕ είναι διαδικασία του πειθαρχικού δικαίου, αλλά δεν συνιστά έναρξη πειθαρχικής δίωξης.

Η ΕΔΕ διενεργείται κάθε φορά που η υπηρεσία έχει σοβαρές υπόνοιες ή σαφείς ενδείξεις για τη διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος. Ακόμα αν έχει προηγηθεί προανακριτική έρευνα για κάποιο γεγονός και προέκυψαν στοιχεία που χρήζουν περαιτέρω έρευνας.

Η ΕΔΕ διατάσσεται από οποιονδήποτε πειθαρχικώς προϊστάμενο ή από τα συλλογικά πειθαρχικά όργανα κάθε υπηρεσίας.

Η αρμοδιότητα της εντολής διενέργειας ΕΔΕ είναι αμεταβίβαστη.

Η αρμοδιότητα του πειθαρχικώς προϊσταμένου που διατάσσει τη διενέργεια ΕΔΕ καθορίζεται βάση του χρόνου τέλεσης του αδικήματος.

Η ΕΔΕ διενεργείται από μόνιμο υπάλληλο με βαθμό τουλάχιστον Α΄ και σε καμιά περίπτωση κατώτερου βαθμού εκείνου στον οποίο αποδίδεται η πράξη.

Ο διενεργών την ΕΔΕ πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά του ανακριτικού- προανακριτικού υπαλλήλου.

Οι ανακριτικοί υπάλληλοι είναι γενικοί και ειδικοί.

Η τυχόν παράλειψη της ενέργειας αποτελεί το πειθαρχικό παράπτωμα της παράβαση καθήκοντος κατά τον υπαλληλικό κώδικά (αρ. 259)

Η ΕΔΕ μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανάκριση.

Ο διενεργών την ΕΔΕ δεν ασκεί πειθαρχική αρμοδιότητα, αλλά διαπιστώνει και καταγράφει τα πειθαρχικά παραπτώματα στα οποία έχει υποπέσει ο εμπλεκόμενος υπάλληλος και προτείνει τον πειθαρχικό του έλεγχο. Επίσης, εφόσον προκύπτουν ενδείξεις τέλεσης ποινικού αδικήματος, προτείνει την διαβίβαση του πορίσματος στις αρμόδιες δικαστικές αρχές.

Οι ΕΔΕ διακρίνονται ενδεικτικά σε:

1) **Μαρτυρικές** αν ο κύριος όγκος των στοιχείων αποτελείται από μαρτυρικές καταθέσεις μόνον
2) **Προσωπικές** (Personal) αν διερευνούν τη συμπεριφορά και τη διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος που ΠΙΘΑΝΟΝ να έχει και ποινικές προεκτάσεις συγκεκριμένου υπαλλήλου.
3) **Ομαδικές** αν η έρευνα αφορά τη συμπεριφορά πολλών υπαλλήλων που αποτελούν στελέχη κάποιου γραφείου ή τμήματος και που υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ή καταγγελίες ότι ολιγώρησαν στην εκτέλεση του υπηρεσιακού καθήκοντος ή παρουσίασαν αυτή με παραλείψεις ωφελημένων ενεργειών ή διάπραξη αξιόποινων πειθαρχικών παραπτωμάτων και όχι μόνο η ΕΔΕ στη προκειμένη περίπτωση έχει σκοπό να ανακαλύψει τα λάθη ηθελημένα η μη τις παραλείψεις και τα τυχόν παραπτώματα και να κατανείμει ευθύνη στο μέτρο που αναλογεί στο καθένα.
4) **Διερεύνηση συμβάντων ή γεγονότων που έλαβαν χώρα στην υπηρεσία.** Έχει σκοπό τη διερεύνηση και αποκάλυψη όλων των πτυχών των συμβάντων ή των γεγονότων και την απόδοση ευθυνών.

Μεταξύ του πειθαρχικού και του ποινικού αδικήματος υφίστανται διαφορές τις οποίες οι εφαρμόζοντες το πειθαρχικό δίκαιο και οι διενεργούντος τις ΕΔΕ οφείλουν να γνωρίζουν.

Η μη εξέταση ουσιωδών μαρτύρων από τον ενεργούντα ΕΔΕ αποτελεί μονομερή και ατελή ενέργεια αυτής και ενδεχομένως συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ – ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΔΕ

Η ανάθεση διενέργειας ΕΔΕ πρέπει να γίνεται εγγράφως δια του εμπιστευτικού πρωτοκόλλου της υπηρεσίας και όχι προφορικά, όπως είναι δυνατό κατά την προκαταρτική έρευνα.

Μετά τη λήψη της εντολής για ΕΔΕ ο διενεργών έχει αυτόματα όλα τα στοιχεία του ανακριτικού υπαλλήλου και όλα τα μέσα που του διαθέτει ο νόμος. Έχει τη δυνατότητα να πράξει οτιδήποτε που θα τον οδηγήσει σε ασφαλή κρίση και σε ορθά συμπεράσματα και μπορεί να πραγματοποιήσει όλες τις ανακριτικές πράξεις.
Ορίζει αποκλειστικό γραμματέα της ΕΔΕ.

Επιλέγει:

1. ποιες ανακριτικές πράξεις θα χρησιμοποιήσει
2. τη μεθοδολογία της εξέτασης
3. το χρονικό προσδιορισμό της διενέργειας των επιλεγμένων ανακριτικών πράξεων.

Ο διενεργών την ΕΔΕ μπορεί και επιβάλλεται να κάνει χρήση όλων των αποδεικτικών μέσων για τη συγκέντρωση των απαραίτητων αποδείξεων που αφορούν την υπόθεση.

Ανακριτικές πράξεις είναι (όχι εξαντλητικά):

1. η αυτοψία
2. η εξέταση μαρτύρων
3. η πραγματογνωμοσύνη
4. η εξέταση και εκτίμηση εγγράφων
5. η εξέταση του διωκόμενου

Δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ανακριτικής πράξης θέμα που καλύπτεται κατά το νόμο:

1. από το απόρρητο της υπηρεσίας, εκτός αν συμφωνεί η αρμόδια αρχή
2. από το κατά νόμο, επαγγελματικό ή άλλο απόρρητο

Οι μάρτυρες εξετάζονται υποχρεωτικά, ενόρκως και εγγράφως, σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ποινικής δικονομίας και είναι ελεύθερος να καταθέσει ότι γνωρίζει.

Η μη εμφάνιση ή άρνηση κατάθεσης του μάρτυρα, χωρίς εύλογη αιτία αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα.

Ο κατά του οποίου στρέφεται η ΕΔΕ δικαιούται να ζητήσει εγγράφως μέχρι το τέλος της ΕΔΕ, την εξέταση μαρτύρων. (5 τουλάχιστον από τους προτεινόμενους μάρτυρες)

Ο κατά του οποίου στρέφεται η ΕΔΕ καλείται οπωσδήποτε για εξέταση. Εξετάζεται ανωμοτί και μπορεί να παρίσταται μετά δικηγόρου. Η μη προσέλευσή του ή η άρνησή του να εξεταστεί, δεν εμποδίζει την πρόοδο της διαδικασίας.

Η διαδικασία αξιολόγησης και αξιοποίησης των διαθέσιμων αποδεικτικών μέσων ονομάζεται αποδεικτική διαδικασία και αποσκοπεί στο σχηματισμό πεποίθησης για τα πραγματικά γεγονότα ή μη, την υπαιτιότητα ή μη, τον βαθμό ενοχής, για τη

διατύπωση του τελικού πορίσματος και την διαπίστωση των πειθαρχικών ευθυνών.

Επισφαλή τεκμήρια ή αμφιβολίες θα πρέπει να αποκλείονται.

Το πόρισμα ΕΔΕ πρέπει να περιλαμβάνει:

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ
2. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ
3. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ
4. ΕΞΕΤΑΣΗ ΜΑΡΤΥΡΩΝ
5. ΕΓΓΡΑΦΑ
6. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ
7. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΘΕΝΤΩΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ
8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ
9. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
10. ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΟΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ
11. ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ (ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ) ΠΟΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

Εφόσον διαπιστωθεί η τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος είναι υποχρεωτική η άσκηση πειθαρχικής δίωξης.

Ο χαρακτηρισμός του πειθαρχικού παραπτώματος δεν δεσμεύει το πειθαρχικό όργανο που ασκεί την πειθαρχική δίωξη.

Ούτε το υπηρεσιακό συμβούλιο δεσμεύεται από τον χαρακτηρισμό του πειθαρχικού παραπτώματος στο παραπεμπτήριο έγγραφο.

Η ΕΔΕ είναι μυστική. Πρόσβαση στα έγγραφα της ΕΔΕ έχει ο εγκαλούμενος υπάλληλος μετά την ολοκλήρωση της ΕΔΕ, και πριν την απολογία του.

Κανείς άλλος ενδιαφερόμενος δεν επιτρέπεται να έχει γνώση των διοικητικών εγγράφων της ΕΔΕ.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

Προκαταρκτική εξέταση είναι η άτυπη συλλογή και καταγραφή στοιχείων για να διαπιστωθεί η τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος και οι συνθήκες τέλεσης του, αποτελεί προδικαστική, προαιρετική ενέργεια Αρχής και είναι μια συχνότατη ενέργεια που αποσκοπεί στην ανίχνευση του πιθανού πειθαρχικού παραπτώματος.

Είναι άτυπη και επομένως, η ανωμοτί εξέταση μαρτύρων είναι έγκυρη.

Προκαταρτική εξέταση μπορεί να ενεργήσει κάθε πειθαρχικώς προϊστάμενος του υπαλλήλου.

Εάν κρίνει ότι δεν συντρέχει περίπτωση πειθαρχικής δίωξης, περατώνει την εξέταση με αιτιολογημένη έκθεσή του.

Εάν κρίνει ότι έχει διαπραχτεί πειθαρχικό παράπτωμα, το οποίο τιμωρείται με ποινή αρμοδιότητάς, καλεί τον υπάλληλο σε απολογία.

Εάν κρίνει ότι το παράπτωμα επισύρει βαρύτερη ποινή, παραπέμπει σε ανώτερο όργανο

Τέλος, εάν κρίνει ότι χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση, διατάσσει τη διενέργεια ΕΔΕ.

Προκαταρκτική εξέταση (ΑΡΘ.31&1ΚΠΟΙΝΔ) διεξάγεται κατόπιν παραγγελίας αρμόδιου εισαγγελέα προς συλλογή στοιχείων χρήσιμων για να κρίνει αν πράγματι διεπράχθη αξιόποινη πράξη και αν συντρέχει περίπτωση ποινικής δίωξης. Διενεργείται κυρίως σε περίπτωση
αμφιβολίας του εισαγγελέα σχετικά με τη βασιμότητα της υμνήσεως ή της αναφοράς ή της εγκλήσεως αλλά και σε κάθε περίπτωση που περιέρχεται στον εισαγγελέα με άλλο τρόπο οποιαδήποτε πληροφορία για την τέλεση κάποιου εγκλήματος.

Αποβλέπει στην αποφυγή της άσκοπης δίωξης-ταλαιπωρίας πολιτών και την αποφυγή της άσκοπης απασχόλησης των δικαστικών αρχών. Εφόσον η διενέργειά της δεν συνεπάγεται τη κίνηση ποινικής διώξεως ο αναφερόμενος στη μήνυση , έγκληση, αίτηση ή έκθεση, για κάποια αξιόποινη πράξη, καλείται να καταθέσει στα πλαίσια αυτής ως μάρτυς ενώπιον του αρμοδίου εισαγγελέα ή οποιουδήποτε ανακριτικού γενικού ή ειδικού υπαλλήλου, κατόπιν σχετικής εισαγγελικής παραγγελίας.

Η έγγραφη εξέταση του υπόπτου δεν μπορεί να αποτελέσει μέρος της ενδεχομένως μεταγενέστερης σχηματισθείσης ποινικής δικογραφίας (επί ποινή απολύτου ακυρότητας) αλλά παραμένει στο αρχείο της εισαγγελίας.

<u>ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΚΡΙΣΗ</u>

Η πειθαρχική ανάκριση διεξάγεται υποχρεωτικά κατά τη διαδικασία ενώπιον του υπηρεσιακού συμβουλίου.

Δεν είναι υποχρεωτική όταν:

1. τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση του πειθαρχικού παραπτώματος προκύπτουν από τον φάκελο κατά τρόπο αναμφισβήτητο
2. όταν ο υπάλληλος ομολογεί με την απολογία του κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση
3. όταν ο υπάλληλος συλλαμβάνεται επ' αυτοφώρω κατά τη διάπραξη ποινικού αδικήματος που αποτελεί συγχρόνως και πειθαρχικό παράπτωμα
4. όταν έχει προηγηθεί ανάκριση ή προανάκριση κατά τον κ.ΠΔ για ποινικό αδίκημα, που αποτελεί συγχρόνως και πειθαρχικό παράπτωμα.
5. όταν έχει διενεργηθεί ΕΔΕ πριν την έκδοση του παραπεμπτηρίου εγγράφου ή της ένστασης και έχει διαπιστωθεί η διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος. (έκθεση δικαστικού οργάνου ή έκθεση- πόρισμα επιθεώρησης ή ελέγχου ελεγκτικού οργάνου)

Πειθαρχική ανάκριση μπορεί να διεξάγει και μέλος υπηρεσιακού συμβουλίου.

Δεν ενεργούν πειθαρχική ανάκριση:

1. τα πρόσωπα τα οποία εγκαλούνται για το πειθαρχικό παράπτωμα
2. οι πειθαρχικώς προϊστάμενοι που έχουν εκδώσει πειθαρχική απόφαση που κρίνεται κατ' ένσταση
3. τα πρόσωπα που έχουν διενεργήσει ΕΔΕ

Τέλος, η πειθαρχική ανάκριση είναι μυστική και μπορεί να επεκταθεί στην έρευνα και άλλων παραπτωμάτων του ίδιου υπαλλήλου εφόσον προκύπτουν επαρκή στοιχεία.